

عنوان مقاله:

مداخله خلاقانه مبتنی بر گسترش فضایی و اجتماع پذیری در الگوهای پایدار معماری ایرانی نمونه موردی حرم حضرت عبدالعظیم(ع)

محل انتشار:

دوفصلنامه معماری و شهرسازی پایدار، دوره 7، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

سید مجید هاشمی - استادیار گروه معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، تهران، ایران.

رسول رضائی - دانشجوی کارشناسی معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

حرم ائمه اطهار(ع) و امامزادگان، مکانی معنوی برای عبادت و کسب معرفت است. خلاقیت فضایی در پاسخ‌گویی به نیازهای فردی یا جمعی در حیاط، گنبدخانه و شبستان بناهای مذهبی قابل رصد کردن است. مداخله خلاقانه در بسط چشم‌انداز، پیوستگی فضا و گشایش فضایی موجب اجتماع‌پذیری مکان و احساس با هم بودن مومنین شده است. اهمیت دادن اسلام به جامعه، با هم بودن و نمایش این تجمع مبارک موجب توجه به نماز جمعه و مصلا شده است. این مقاله با ترکیبی از روش تحلیلی و تفسیری به معرفی روند تکامل الگوهای فضایی در حیاط، شبستان و گنبدخانه برخی از مساجد و مدارس پرداخته است و با پیمایش و برداشت نقشه‌های طرح توسعه حرم حضرت عبدالعظیم(ع) نشان می‌دهد، در طرح توسعه با قرار گرفتن عناصر شاخص روی محورهای حیاط و با پیوستگی منظر میان آنها، فضایی خوانا و ممتد در قالب حیاط و مفصل‌های فضایی باز و نیمه باز از بست شمالی تا صحن جنوبی و فضای مصلی به صورت هم‌محور شکل گرفته است. صحن‌های دیگر در اطراف گنبدخانه حرم‌های مطهر امامزادگان به صورت به هم پیوسته از طریق مفصل رواق به هم متصل شده است. معمار با تداوم بهره‌گیری از الگوهای همجواری شبستان‌ها با حیاط‌ها، سه صحن که بی‌واسطه با حرم امامزادگان متصل شده‌اند را طراحی و فضایی معنوی و فرح‌بخشی را ایجاد کرده و سعی نموده است با خلاقیت در ارتقاء بهره‌وری از فضا مراحل بالاتری از درک فضا و احساس حضور در فضای جمعی را برای مردم فراهم نماید. همانند مسجد امام اصفهان و در الگوی خرد، صحن مصلا در اتصال به ایوان و حیاط متصل به کنج صحن به گشایش فضایی بیشتری رسیده است. در فضای داخلی مصلا پیوستگی فضایی، در سقف چلیپایی گنبدخانه و شبستان متصل به آن فضایی یگانه را در کف و سقف به‌طور مشترک و به یک اندازه گشایش و بسط داده است. گشایش فضایی در کنار پیوستگی فضا باعث پویایی به عنوان یکی از مهمترین بخش‌های تجربه بصری در فضای گنبدخانه در جهت ایجاد تعادل ادراکی و بصری شده و باعث انبساط خاطر استفاده‌کنندگان گردیده است. مصلا حرم هم پاسخ‌گو به عبادت فردی با حریم معین بوده و هم به مکانی اجتماعی با سیالیت و انعطاف‌پذیری فضایی رسیده است.

کلمات کلیدی:

پایداری، خلاقیت، بهره‌وری از فضا، پیوستگی، اجتماع‌پذیری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/964851>

